

БОЖИЋНЕ
И НОВОГОДИШЊЕ
ПРИЧЕ

© ТАНЕСТИ, 2019

БОЖИЋНЕ И НОВОГОДИШЊЕ ПРИЧЕ

Приредили
ТАТЈАНА СИМОНИЋ
НЕНАД СИМОНИЋ

Превели
МИРКО БИЖИЋ, ТАТЈАНА СИМОНИЋ, МИРЈАНА
ПОПОВИЋ, ПЕТАР ВУЈИЧИЋ, МАРИНА ТОДИЋ,
АЛЕКСАНДАР ШУРБАТОВИЋ, ЈОВАНА НИКИЋ, МАРА
КРМПОТИЋ, ЈЕЛЕНА БРКИЋ, МИОДРАГ М. ПЕШИЋ,
ЛУКА СЕМЕНОВИЋ, ВЛАДИМИР ЈАГЛИЧИЋ, АНДРЕЈ
ТАРАСЈЕВ, ИРЕНА ЛУКШИЋ, ГУСТАВ КРКЛЕЦ,
др ЉУБА ПОПОВИЋ, ВИДА СТЕВАНОВИЋ

ТАНЕСИ 2019

ПОСЛЕДЊИ САН
СТАРОГА
ХРАСТА
(Божична бајка)

Ханс Кристијан
Андерсен

Превео
ПЕТАР ВУЈИЧИЋ

У шуми, на стрмој обали мора, растао је стари, прастари храст. Било му је триста шездесет пет година, али за дрво је то баш као што је за нас триста шездесет пет дана. Ми смо дању будни, а ноћу спавамо и тада нам се јављају разни снови, док је дрво будно током трију годишњих доба, а спава тек зими. Зима је време његовог починка, она је ноћ која смењује дуги дан: пролеће, лето и јесен.

У топлим летњим данима око храста су често кружили и играли водени цветови. Живели су, летели и веселили се, а када би, уморивши се, ова створења за трен ока слетела да у слаткој благости отпочину на неком од великих свежих храстових листова, дрво би имало обичај да каже:

„Сироче! Цео твој живот траје један једини дан! Како је кратко, тужно твоје постојање!”

„Тужно?!” одговарао би водени цвет. „Шта ти говориш? Гледај како је свуда око нас светло, топло, дивно. Ја сам тако радостан!”

„Али само један једини дан, а онда је свему крај!”

„Крај?”, питао би водени цвет. „Коме је крај? Је ли и теби крај?”

„Не, ја ћу преживети можда хиљаде твојих дана; јер мој дан траје и по три годишња доба! А то је толико дуго, да ти чак не можеш ни да замислиш!”

„Не, јер те не разумем. Ти живиш хиљадама мојих дана, али ја живим хиљадама тренутака, и сваки ми је весео и радостан. А да ли ће све оне дивоте света нестати у тренутку када ти умреш?”

„Неће!” рече дрво. „Свет ће постојати дуже, много дуже но што могу то да замислим.”

„Па онда имамо једнако дуг живот, само што различито рачунамо.”

И водени цвет је играо и кружио у ваздуху, радовао се својим нежним, дивним, прозрочнобаршунастим крилцима, радовао се због топлог ваздуха који је био прожет мирисом цватуће детелине, дивљих ружа из живе оgrade, зове, орлових ноктију, цремуше, а и да не говоримо о мајчиној душици и нани, мирисао тако снажно да се воденом цвету вртело у глави. Дан је био дуг и леп, пун радости и слатких осећања, а кад је сунце зашло, мали водени цвет се осетио тако пријатно уморним од свих ових животних радости! Крилашца нису хтела више да га носе и он се лако свалио на меку, усталасалу травку, повио главу као да се клања, и радосно заспао. То је била његова смрт.

„Јадан, мали водени цвет!” уздахну храст. „Заиста је исувише кратко живео!”

И сваког летњег дана понављала се иста игра, исти разговор, исти одговор и исти крај; понављало се то кроз мноштво поколења водених цветова, и сви су они били једнако срећни и радосни. Храст је растао, био будан у своме пролећном јутру, летњем дану и јесењој вечери. А ево, приближавало се већ време његовог сна, приближавала се његова ноћ – наилазила је зима.

Јесењи ветрови већ су започели своју песму:

„Лаку ноћ, лаку ноћ! Овде пада лист, тамо пада лист! Ми смо га отргли, ми смо га отргли! Заспи сад, заспи! Ми ћемо те успавати, уљуљкати! Старе гране пуцкетају од задовољства! Зато спавај, слатко спавај! Ускоро ће почети твоја триста шездесет пета ноћ! За нас си ти само дете од годину дана! Слатко спавај! Из облака ће пасти снег, начиниће се од њега покривач да утопли твоје ноге! Слатко спавај и нека ти се јаве пријатни снови!”

Храст је био збацио своју зелену одећу, спремао се за починак који ће потрајати целу дугу зиму, и жељан да сања о нечем што је доживео, баш као што и људи сањају.

И он је некад био мали, жир је био његова колевка; по људским рачунима живео је већ четврто столеће. Сада је

био највеће и највелелепније дрво у шуми; крошњом се уздизао изнад свега осталог дрвећа, и видео се издалека, с мора, као знак за бродове, а он није ни знао колико га је очију тражило. Високо у његовој крошњи гнездили су се дивљи голубови и кукала кукавица, а у јесен, када је његово лишће изгледало као да је изливено од бакра, долетале су тамо птице селице и спуштале се да се одморе пре но што полете преко мора. Али ево стиже зима, дрво стајаше без лишћа, и видело се како су криве, чвораве његове гране; вране и чавке долетале су и седале на смену на његове гране и говориле о тешким временима која наиђоше, о томе како је тешко наћи хране кад стегне зима.

У ноћи уочи Божића храст је уснио најдивнији сан свога живота. Чујмо какав!

Дрво је јасно осећало да је време празнично и чинило му се да чује како у целом крају бију црквена звона; а ипак је осећало топлину и благод, као да је најлепши летњи дан. Дрво је разбацало своју снажну, зелену крошњу, сунчани зраци играли су између лишћа и грана, ваздух је био прожет мирисом трава и жбуња; шарени лептири играли су се вије, а водени цветови играли су као да све постоји искључиво ради тога да би они могли да играју и радују се. Све што је храст током дугих година доживео, све што је око себе видео, пролазило је пред њим као у некој свечаној поворци. Видео је витезове из давних времена како јашу у друштву дама; за шеширима су имали затакнуто перје, а на рукама су, и даме и витезови, носили соколе. Разлегали су се звуци ловачких рогова, чуло се кевтање паса. Дрво је видело и непријатељске војске у блештавим оклопима и шареној одећи; наоружани копљима и халебардама они су подизали своје шаторе, и поново их свијали; јарко су гореле стражарске ватре; а под широким грањем дрвета војници су певали и спавали; храст је видео и заљубљене парове који су се састајали под њим при месечини и који су усецали своје иницијале у његову сивозелену кору. На његовим гра-

нама као да су опет висиле цитре и еолске харфе које су на њега вешали лутајући весељаци; и ветар је опет на њима изводио нежне мелодије. Шумски голубови су гукали као да су желели да испричају шта осећа снажно дрво, а кукавице су кукале колико му је још година преостајало да живи.

И, ево, као да нови сокови ступише чак и у најсићушније његове коренчиће и продреше високо, све до најситнијих грана и лишћа. Дрво је осећало како га ти сокови распињу, коренима осећало живот и топлину у земљи; осетило да његова снага расте, дизало се све више и више, пуштало гране горе, крошња му је постајала све бујнија и кудравија и што је дрво више расло, све се више повећавала његова радост и жеђ да израсте још више, да се уздигне до самог блиставог, сјајног сунца!

Крошњом се дигло већ високо изнад облака који су пловили под њим као тамна јата птица селица или белих лабудова.

И сваки лист дрвета могао је да види, као да је имао очи за гледање; звезде је видео и по дану, велике и сјајне, а свака од њих светлела је као пар јасних, благих очију. Оне су храст подсећале на познате, драге очи, на очи деце и очи заљубљених који су се под њим састајали.

Храст је преживљавао дивне, радосне тренутке. Па ипак је осећао и да му недостају његови шумски пријатељи. Он је чезнуо и желео да и сва друга дрвета, сви жбунови, биљке и цветови могу да се дигну исто тако високо, да осете исту радост и да виде исти блесак као и он! Силни храст чак ни у тим тренуцима блаженог сна није био потпуно срећан, хтео је да своју срећу подели са свима – и малима и великима; он је то желео тако страшно, тако ватрено, сваком својом гранчицом, сваким листом, као што понекад нешто желе људи свим дрхтајима своје душе!

Крошња дрвета њихала се у пориву чежњивог замора, гледала доле као да нешто тражи, и одједном је осетила мирис мајчине душице, а одмах затим јачи мирис љуби-

чица и орлових ноктију; чинило јој се да чује зов кукавица. Кроз облаке прогледаше зелене крошње шуме и храст угледа под собом друга дрвета како расту и дижу се према небу као и он, а жбуње и траве такође. Неки од њих чак су се откидали од свога корења, како би летели још брже. Најжустрија беше бреза; њено витко стабло, вијугаво као муња, протезало се све више и више, а гране су јој лепршале као зелене заставе; читава шумска природа, све биљке, чак и мрке палацке рогоза, расле су према облацима, а птице су летеле за њима и певале, а на стабљичици траве што се њихала као лелујава, зелена, свилена врпца седео је скакавац и свирао, гудећи крилцем о своју танку ножицу. Гундељи су брундали, пчеле зујале, а свака птица радосно певала, тако да се до неба разлегаху песма и радост.

„А где је мали црвени водени цвет? Требало би да и он буде с нама!” рече храст. „И онај љубичасти звончић, и ма-ла тратинчица.”

Храст је желео да их све окупи око себе.

„Ми смо ту, ми смо ту!”, зазвуча са свих страна.

„А где је она дивна мајчина душица од прошлог лета и онај ђурђевак што је пре годину дана овде тако обилно цветао? А она дивља јабука, како је дивно цветала! Сећам се како су богато украшавали шуму током свих ових многих, многих година. Ах, кад би све то потрајало до дана данашњег, када би било заједно с нама!”

„С тобом смо, с тобом смо!” звучаше и певаше све, дижући се све више у висину. Чинило се да је све унаоколо прхнуло према небу.

„Ово је невероватно лепо!” радоваше се стари храст. „Све је са мнош, мало и велико. Ништа није заборављено. Како је могућа оваква невероватна срећа?”

„У царству бољем то је могуће и вероватно!” зачу се одговор.

А дрво које стално растијаше осети да се одједном одваја од земље.